

14. Taras Kuzio, «EU and Ukraine: A Turning Point in 2004?», Conflict Studies Research Centre, Occasional Paper No. 47, November, 2003.

15. World Bank. World Development Indicators. — Washington, 2003. — P. 187.

Ю. В. Гайдай,
аспірант КНЕУ

НАСЛІДКИ РОЗШИРЕННЯ ЄС ДЛЯ УКРАЇНИ: НОВІ НАПРЯМКИ СПІВРОБІТНИЦТВА

На сьогоднішній день багатосторонні відносини між Україною і країнами Євросоюзу базуються на ґрунтовній політичній та міжнародно-правовій базі. В її основу покладені Угода про партнерство та співробітництво між Україною та ЄС (УПС) 1994 р., «Стратегія інтеграції України до Європейського Союзу» та ряд інших документів, які сприяють проведенню успішної зовнішньоекономічної політики в цьому напрямку, зокрема концепція «Ширша Європа — сусідство» та Плани дій Україна — ЄС в рамках даної концепції.

Чергове розширення ЄС у травні цього року перетворило дане об'єднання у найпотужніше інтеграційне угруповання з єдиним ринком 25 країн, населенням 450 млн осіб та ВВП біля 10 трлн євро.

Зважаючи на те, що кілька новоприйнятих кандидатів є основними торговельними партнерами України, для нашої держави постають завдання розробити механізми, які б звели потенційні збитки до мінімуму. Враховуючи ситуацію в Європейському Союзі, Кабмін затвердив і виконує план заходів, який направлений на використання нових можливостей розширеного ЄС та запобігання його негативним наслідкам.

Вже зараз можна оцінити перші результати партнерства з розширеним ЄС в новому його форматі та зробити висновки в торгово-економічній та інвестиційній сферах. Попри негативні прогнози, зниження торговельного обороту з країнами ЄС не відбулося. У першому півріччі 2004 р. товарообіг з 25 країнами Союзу збільшився порівняно з минулим роком на 46% і становить 10,8 млрд дол. США. Щодо прямих інвестицій, то їх зростання зафіксоване на рівні 35 % в порівнянні з I півріччям минулого року. Більше того, прогнозується поточне зростання та збільшення ПІІ, що пов'язується з впливом таких факторів:

- розширення ринку збуту ЄС-25 завдяки прискореному зростанню новоприйнятих країн. Як наслідок, нарощування в Україні експортно-орієнтованої продукції;

- зростання вартості робочої сили в країнах-кандидатах призведе до часткового переміщення виробництва до України;

- очікується збільшення виробництва товарів, торгівля якими буде лібералізована внаслідок розширення ЄС, що підвищить інвестиційну привабливість України.

Було досягнуто домовленості щодо зниження середнього тарифу в нових членах Євросоюзу. Середньоарифметична ставка митного тарифу країн-кандидатів по товарних позиціях, що займають найбільшу питому вагу в експорті українських товарів до цих країн, склала 4,24 %. Середньоарифметична ставка митного тарифу ЄС на ті ж товари складає 3,51 %.

Серед негативних наслідків слід зазначити діючі антидемпінгові заходи щодо імпорту товарів з України до ЄС в розмірі 36 млн дол. США по таких товарних позиціях, як карбамід, сталеві канати та троси, хлорид калію, труби тощо.

Важливим для України залишається матеріальне забезпечення європейської інтеграційної політики. Урядом передбачено залучення допомоги та реалізацію в Україні програм, які свого часу застосовувались до країн — кандидатів. Серед нових заходів в рамках Програми прикордонного співробітництва Тасіс 2004—2006 рр. передбачені наступні напрямки: «Україна—Польща—Білорусь» з бюджетом 8 млн євро, «Україна—Угорщина—Словаччина» (4 млн євро), «Україна—Румунія» (6,5 млн євро) та транснаціональна програма CADSES (5 млн євро).

Для використання потенційних можливостей і мінімізації негативних наслідків від розширення ЄС першочергове значення мають наступні фактори:

- вступ України до СОТ, що надасть можливість ефективніше захищати інтереси України під час вирішення торговельних суперечок;

- прискорення адаптації законодавства України до законодавства ЄС;

- надання Україні з боку ЄС статусу країн з ринковою економікою;

- ведення переговорів щодо розширення квот по товарах, поставки яких в ЄС обмежені на величину експорту до країн-кандидатів;

- посилення прикордонної торгівлі, стимулювання транскордонної співпраці, зокрема завдяки державній підтримці

єврорегіонів «Буг», «Верхній Прут», «Карпатський», «Нижній Дунай».

Тактичні кроки, здійснені Україною на шляху європейської інтеграції, знаходять своє відображення у Планах дій, які вона опрацьовує спільно з країнами Європейського Союзу. Відповідно до підходів ЄС, головний принцип Планів полягає у наданні ним певних стимулів в обмін на виконання країною відповідних вимог. Для України стимули більш, ніж очевидні: поступове відкриття внутрішнього ринку ЄС; започаткування переговорів щодо створення Зони вільної торгівлі, і нарешті, укладання нової угоди посиленого типу, яка б чітко висвітлювала кінцеві цілі та мету інтеграційного процесу.

12 травня 2004 р. Європейська Комісія оприлюднила Стратегічний документ щодо Європейської політики сусідства та Доповідь по Україні, в яких висловлені наміри узгодити рамки планів дій, визначити їх цілі та терміни виконання. Очевидним є те, що ЄС не поспішає проводити політику на зближення, оскільки без уваги залишилися пропозиції української сторони щодо спрощення ввізного мита та забезпечення прав громадян України, які тимчасово працюють в країнах-членах ЄС. Положення про можливість укладання нової угоди було замінено намірами провадити Європейську політику сусідства, що, в свою чергу, не виправдало сподівання України, і залишає перспективи більш, ніж невизначеними.

П. М. Рудяков,

зав. відділом проблем
європейської інтеграції НІСД

НОВЕ У ВІДНОСИНАХ УКРАЇНИ З ЄВРОПЕЙСЬКИМ СОЮЗОМ

Існує чимало підстав і обставин для того, щоб вважати червень 2004 р. рубежем, що відокремлює один від одного два етапи відносин між Україною та Європейським Союзом. Саме у цій «рубіжності», власне, й полягає новизна нинішніх українсько-європейських взаємин. Визначальною особливістю цих взаємин слід вважати їхній перехідний характер. Переважна більшість з того, що раніше існувало й тією чи іншою мірою функціонувало, значною мірою втрачає свою значущість й актуальність, тоді як нова модель двосторонніх відносин тільки-но починає вимальовуватися.